

W Splicie otrzymał święcenia kapłańskie 8 VIII 1943 brat Sabin Plechta OFMConv., urodzony w Zaszkach 26 V 1915²⁸.

14. Henryk Batoński: Piękny przykład solidarności słowiańskiej podczas okupacji hitlerowskiej w Polsce, a równocześnie przykład ogromnej dezorientacji powstałej z braku rzetelnej informacji, prezentuje list H. Batońskiego, profesora slawistyki na UJ, z dnia 14 XII 1942 do przyjaciela w Zagrzebiu, którym był Ivan Esih z sekretariatu Jugosłowiańskiej Akademii Nauk i Sztuk²⁹.

15. Spotkanie Bierut-Ritig w r. 1947. Ważna wymiana poglądów na tematy kościelne w powojennej Jugosławii pomiędzy wybitnymi politykami miała miejsce w r. 1947, z okazji spotkania prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bolesława Bieruta i przewodniczącego Komisji do Spraw Kościelnych przy Rządzie Ludowym Chorwacji w Zagrzebiu mons. Svetozara Ritiga. Ten ostatni — odwołując się do polskich doświadczeń historycznych — prosił prezydenta Polski, by zwrócił uwagę władzom jugosłowiańskim na konieczność i wagę dobrego ułożenia stosunków państwowo-kościelnych, z pożytkiem dla całości spraw publicznych w Jugosławii³⁰.

KS. WIKTOR GRAMATOWSKI SI

PAPIESKI INSTYTUT STUDIÓW KOŚCIELNYCH (Komunikat)

Głos mój będzie pewnego rodzaju uzupełnieniem referatów omawiających problematykę związaną z archiwami watykańskimi.

Ks. prof. Librowski w swym referacie podkreślił, że głównym celem historyków powinno być gruntowne opracowanie materiałów archiwalnych; stąd też stosowanie takich form, jak np. informacje o istniejących zasobach i sporządzanie mikrofilmów, należy uważać za jeden ze środków, który nie wyczerpuje jednak zadania i nie rozwiązuje w pełni zagadnienia. Następnie jako dyskutant stwierdził, że każdy z zainteresowanych powyższą problematyką historyków powinien odnaleźć właściwe dla siebie pole pracy, możliwie jak najszybciej, aby w przyszłości uniknąć ewentualnego zawodu, spowodowanego niewłaściwie pojętą decyzją w zakresie prac badawczych.

Jeżeli chodzi o Papieski Instytut Studiów Kościelnych, staraliśmy się od początku prowadzić poszukiwania systematycznie, rejestrując wszystkie polonika badanych jednostek archiwalnych. Poprzednio natomiast badacze zazwyczaj prowadzili w archiwach watykańskich poszukiwania materiałów dotyczących z góry określonych tematów. Instytut przyjął za podstawę prac prowadzenie kwerend według zespołów i serii, udostępniając za-

²⁸ Ordynariat Diecezji Split, SS. Ordinationum liber, 27 VI 1937, s. 86, nr 607. Święceń udzielił Klement Kvirin Bonafać w obecności prowincjała i 2 braci.

²⁹ List znajduje się w Bibliotece Narodowej w Zagrzebiu, Dział rękopisów, sygn. R. 7632 b.

³⁰ Z tego spotkania nie ma zapisu dosłownego.

interesowanym badaczom prowadzone na bieżąco repertoria, sporządzane indeksy oraz wykazy. Kwerendy i opracowania odszukiwanych materiałów zabiegają się w sposób istotny, zwłaszcza przy istnieniu zespołów gromadzących różne formy i etapy narastającej dokumentacji. Stąd zachodzi nieraz konieczność rozwiązania szeregu zagadnień wstępnych, takich jak procedura załatwiania danego rodzaju spraw, uprawnienia i zakres działalności poszczególnych dykasterii, urzędów, kongregacji, czy nawet poszczególnych urzędników. W niektórych zespołach, jak np. w Rocie, tylko dłuższe systematyczne poszukiwania mogą przynieść pożądaną efekt, gdyż same sprawy ciągnęły się niejednokrotnie przez bardzo długi okres, a obecnie odnośna dokumentacja jest rozrzucona po wielu woluminach różnych serii, zazwyczaj bardzo obfitych w materiał. Sprawy bowiem, które wydawały się zakończone, wpływały na nowo, czasem nawet po wielu miesiącach, w wyniku składanych odwołań, dlatego też uchwycenie całości sprawy i faktycznego jej zakończenia może być rzeczą stosunkowo trudną.

Obecnie Instytut przygotowuje do druku regesty z serii Secretaria Brevium obejmujące lata 1565—1600. W końcowej fazie opracowania są regesty dokumentacji spraw liturgicznych z Kongregacji Rytów za lata 1588—1632. Na ukończeniu jest też opracowanie procedury prowizji na beneficja konsystorialne w Kurii Rzymskiej do końca XVI w.

Część dokumentów polskich znajdujących się w archiwach watykańskich i innych została zmikrofilmowana i w tej formie przekazana do Punktu Informacyjnego Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych, mieszczącego się w Warszawie przy Bibliotece Pisarzy Tow. Jezusowego, ul. Rakowiecka 61. Obejmuje ona między innymi niżej wymienione materiały:

Z *Archivum Secretum Vaticanum*:

- 1) *Archivum S. Congregationis Rituum*
— Dokumenty z XVII—XX w. odnoszące się do procesów kanonizacyjnych i beatyfikacyjnych, zawarte w 91 tomach (35.306 klatek mf.).
- 2) *Archivio della Nunziatura di Vienna*
— Dokumenty z XVII—XIX w. dotyczące m.in. zakonów, diecezji, spraw obrządku wschodniego, pochodzące z 22 tomów (6.644 klatki mf.).
- 3) *Archivum Sacrae Romanae Rotae*
— Dokumenty z XVI i XVII w. dotyczące spraw z terenów różnych diecezji, pochodzące ze 132 tomów (5.827 klatek mf.).
- 4) *Epistulae ad Principes*
— Dokumenty za okres lat 1560—1855 zawierające dokumentację spraw z osobami wysoko postawionymi, pochodzące ze 158 tomów (7.040 klatek mf.).
- 5) *Fondo Borghese*
— Dokumenty z okresu pontyfikatu Klemensa VIII z rodziny Aldobrandini (1592—1605) i Pawła V z rodziny Borghese (1605—1621), dotyczące głównie spraw dyplomatyczno-administracyjnych, pochodzące z 9 tomów (3.644 klatki mf.).
- 6) *Lettere dei Principi e Titolati*
— Dokumenty z XVI—XVIII w. obejmujące pisma przychodzące do Sekretariatu Stanu oraz w mniejszym zakresie listy wysyłane, w tym również do osób nieutytułowanych. Materiał mikrofilmowy pochodzi z 22 tomów (1.761 klatek mf.).

- 7) Nunziatura di Germania
— Dokumenty dotyczące Polski z XVI i XVIII w. z 10 tomów (4.677 jednostek mf.).
- 8) Nunziatura di Polonia
— Stanowi część integralną archiwum Sekretariatu Stanu, analogicznie jak wyżej wymieniona Nunziatura di Germania. Znajdują się tu listy oryginalne kierowane do Sekretariatu Stanu przez nuncjuszy oraz inne osobistości, a także registry i minuty dokumentów, które w związku ze sprawami Polski wysyłał Sekretariat Stanu. Seria liczy 436 jednostek. Całość (264.617 kłatek mf.) jest udostępniona w Warszawie.
- 9) Archivum Nunziaturae Varsaviensis
— Archiwum to zawiera materiały gromadzone i wytwarzane w toku działalności nuncjuszy w Polsce w drugiej połowie XVIII w. W XIX w. zostało zdeponowane w Archivum Secretum Vaticanum. Znajdują się tu m.in. registry i minuty listów wysyłanych przez nuncjuszy do Sekretariatu Stanu oraz do innych dykasterii Kurii Rzymskiej i przeciwnie: oryginały listów, jakie nuncjusze otrzymywali od Sekretariatu Stanu i skądinąd. Całość liczy 195 tomów. Oprócz KUL, dokąd przekazano mikrofilmy z całości znaczną ich część posiada Akademia Teologii Katolickiej oraz polskie prowincje zakonne w zakresie dotyczącym ich działalności. W związku z powyższym nie sporządzono kopii dla Punktu w Warszawie.
- 10) Nunziatura di Venezia
— W Punkcie znajdują się już mikrofilmy prawie z całego zespołu (ponad 160.000 okienek).
- 11) Registra supplicationum
— Do Warszawy przekazano mikrofilmy poloników z 22 tomów (ponad 400 kłatek mf.).
- Spoza Archivum Secretum Vaticanum:
- 1) Archivum S. Congregationis de Propaganda Fide
— Zmikrofilmowano materiały polskie z 17 tomów, głównie z XVII w. (10.534 kłatek mf.).
- 2) Biblioteca Apostolica Vaticana
— Barberiniani Latini. Polonika odszukano w ponad 170 tomach. W Warszawie posiadamy mikrofilmy ze 122 tomów (24.269 kłatek mf.).

KS. WACŁAW JÓZEF BOGUNIEWSKI SDS

DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA ARCHIWISTÓW KOŚCIELNYCH

1. STOWARZYSZENIE ARCHIWISTÓW KOŚCIELNYCH I JEGO PUBLIKACJE

Grupa osób, zatroskana o stan faktyczny wielu archiwów kościelnych po drugiej wojnie światowej, podjęła inicjatywę powołania do życia specjalnego stowa-